

VISION 2030
HANDLINGSPLAN 2021–2024

Lärdomar och perspektiv från civilsamhället i Norden

VISION 2030

Lärdomar och perspektiv från civilsamhället i Norden

Nordic Civ stärker civilsamhällets röst i det nordiska samarbetet.

Nätverket består av 40 representanter från civilsamhällesorganisationer i de nordiska länderna och de självstyrande områdena.

Tillsammans för Vision 2030

Den här skriften är framtagen av det nordiska civilsamhällesnätverket Nordic Civ under våren 2024. Nätverket initierades av de nordiska samarbetsministrarna hösten 2021 i syfte att stärka samarbetet mellan Nordiska ministerrådets företrädare och civilsamhället. Samarbetet tar avstamp i genomförandet av Vision 2030 och handlingsplanen för 2021–2024.

Nordic Civ är ett självständigt civilsamhällesnätverk som arbetar för att främja samverkan mellan civilsamhället, Nordiska ministerrådet och Nordiska rådet. Nordic Civ stärker civilsamhällets röst i det nordiska samarbetet och bidrar i omställningen till ett ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbart Norden. Nätverket består av 40 representanter från civilsamhällesorganisationer i de nordiska länderna och de självstyrande områdena.

Denna skrift syftar till att sammanfatta och synliggöra civilsamhällets lärdomar och perspektiv från arbetet med Vision 2030 och handlingsplanen 2021–2024. I skriften lyfts civilsamhällets roll och värde i samhällsutvecklingen i Norden, samt nätverkets arbete och medlemmarnas röster.

Civilsamhällesnätverket Nordic Civ
Stockholm 27 maj 2024

Innehåll

- 8 Social Innovation i Norden**
Forskaren Malin Lindberg om
civilsamhällets innovationskraft
- 18 Uppdrag och historik**
Från 2019 till 2024 – så har
Nordic Civ utvecklats
- 28 Nordic Civs sammansättning**
40 organisationer utspridda
över hela Norden

14

Vision 2030 – en
gemensam vision för
de nordiska länderna

36

**Kraft och engagemang
för utveckling**
– sex goda exempel

32 Tre röster

Gruppledarna Ingrid Solstrand, Milla Järvelin och Elisabeth Rytterström delar med sig av sina erfarenheter

50 Ministerrådet

Intervju med Hanna Bökmark, projektmedarbetare vid ministerrådets sekretariat

54 Arbete och inspel

Grunden lagd för Nordic Civs nya aktiva roll

58 De viktigaste lärdomarna

Intern utvärdering visar på förbättringsområden

62 Rekommendationer framåt

Fyra rekommendationer för ett utvecklat civilsamhällessamarbete

68 Slutord

Josefin Carling, generalsekreterare Föreningen Norden och koordinatör för Nordic Civ

CIVILSAMHÄLLET'S BIDRAG TILL
SAMHÄLLSUTVECKLINGEN ÖVER TID

Social innovation i Norden

- **Civilsamhällets innovationskraft har varit en omistlig del i utvecklingen av den nordiska välfärdsmodellen. Men vilken roll har civilsamhället att spela i arbetet med att möta aktuella samhällsutmaningar i Norden?**

Text: Malin Lindberg, forskare inom social innovation

Den nordiska välfärdsmodellen – där den offentliga sektorn har huvudansvar för våra välfärdstjänster och det sociala skydds nätet¹ – har beskrivits som ”det viktigaste nordiska bidraget till social innovation globalt sett under 1900-talet”.² Med social innovation menas nytänkande sätt att möta samhällsutmaningar i form av ohälsa, segregation, arbetslöshet med mera. Sådan innovation kännetecknas av att det främsta syftet är att förbättra människors livsvillkor och det främsta medlet för att uppnå detta är att skapa nya sociala praktiker, relationer och strukturer.³ Som social innovation sägs den nordiska välfärdsmodellen ha varit en ”en stor succé sett till statens förmåga att båda internera aktivt i medborgarnas vardag och omfördela resurser mellan olika socialgrupper”.⁴

Ideella initiativ visade vägen

Upprinnelsen till denna modell var däremot inte främst statliga interventioner, utan snarare ideella initiativ. Flera av dagens offentliga välfärdstjänster har nämligen sitt ursprung i det frivilliga sociala arbete som historiskt bedrevs av välgörenhetsorganisationer, trossamfund, folkrörelser och andra sammanslutningar i civilsamhället.⁵ Allt från barnvårdscentraler till äldreomsorg, hemtjänst, färdtjänst, förskolor, skolluncher, folktandvård, försäkringskassa och a-kassa sägs ha utvecklats i det svenska civilsamhället.⁶ Det har till och med hävdats att ”nästan alla funktioner som idag utförs av offentliga myndigheter (...) var en gång en ny social idé och ett experiment av någon frivillig grupp, formell eller informell - detta gäller utbildning, välfärd, äldreomsorg, vägbyggen och till och med krigföring.”⁷ ▶

Välfärdsstaten tar över

När välfärdsstaten sedan etablerades och expanderade övertogs många av dessa verksamheter av stat och kommun, för att säkerställa en allmän och jämlik tillgång till sådana välfärdstjänster, och minska enskilda människors beroende av frivillig välgörenhet.⁸ Det sägs att ”välfärdsstaten i sig har skapats under tryck från välgörenhetsorganisationer och betydande folkrörelser som (...) var föregångare när det gällde att identifiera och definiera sociala problem, genomföra sociala undersökningar, etablera institutioner och, inte minst, kräva sociala reformer.”⁹ Däremot har civilsamhällets aktörer inte för den skull kunnat luta sig tillbaka, utan de har fortsatt att utveckla och testa nya insatser för att fylla fortsatta luckor i välfärden – vilket resulterat i allt från kvinnojourer (och sedermera tjejjourer och mansjourer) till stödlinjer, fritidsbanker, matmissioner, mentormammor och mycket mer.¹⁰

Behovet av social innovation

Parallellt sägs den nordiska välfärdsmodellen ha ”kört fast” i sin oförmåga att säkerställa en allmän och jämlik välfärd, mot bakgrund av ansträngd offentlig ekonomi, otillräckliga styrmodeller och komplexa samhällsutmaningar.¹¹ Det sägs då vara ”avgörande att förstå hur social innovation kan bidra till att skapa samhällsstrukturer som kan vidmakthålla och utveckla den omfördelande, inkluderande och även folkbildande målsättning som var så central i folkhemmet.”¹² Detta avspeglas i ett förnyat intresse för civilsamhällets roll som utförare av offentliga välfärdstjänster, där de förväntas bidra med mervärden i form av innovation, kvalitet och brukarmedverkan.¹³ Samtidigt påtalas risken för målförskjutning, där ideella aktörer tvingas anpassa sig efter den offentliga och kommersiella sektorns intressen.¹⁴ ►

¹ <https://www.norden.org/sv/information/socialpolitik-och-valfard>

² Hulgård, L. (2017). Folkhemmet 2.0. I Augustinsson, E. (red.), 100 sociala innovationer som kan förändra Sverige. Malmö: Mötesplats Social Innovation, sid 14.

³ Mulgan, G. & Pulford, L. (2010). Study on Social Innovation. London: The Young Foundation.

⁴ Hulgård 2017, sid 15.

⁵ Linde, S. & Scaramuzzino, R. (red.) (2017). Socialt arbete i civilsamhället - aktörer, former och funktioner. Lund: Studentlitteratur.

⁶ <https://press.socialforum.se/posts/news/civilsamhallet-sociala-innovationer-sant-vi-h>

⁷ Smith, D. H. (1973). The impact of the voluntary sector on society. I Smith, D. H. (red.), Voluntary action research: 1973. Lexington: Lexington Books, sid 388

⁸ Lundström, T. (1996). The state and voluntary social work in Sweden. *Voluntas*, 7(2): 123–146.

⁹ Meeuwisse, A. (2008). Organizational innovation in the Swedish welfare state, *Critical Social Policy*, 28(2): 187–210, sid 192. Malmö: Mötesplats Social Innovation, sid 14.

¹⁰ Lindberg, M. (2021). Social innovation i civilsamhällets organisationer – kunskapsöversikt och policyrekommendationer. Örebro: Entreprenörskapsforum.

¹¹ Hulgård 2017, sid 15.

¹² *ibid*, sid 14-15.

¹³ Varnstad, J. (2023). En ny idéburen sektor? *Socialmedicinsk tidskrift*, 100(6): 753–762.

¹⁴ Hulgård 2017, Lindberg 2021

Malin Lindberg
Forskare inom social
innovation

”Däremot har civilsamhällets aktörer inte för den skull kunnat luta sig tillbaka, utan de har fortsatt att utveckla och testa nya insatser för att fylla fortsatta luckor i välfärden.”

”Frågan är därmed om civilsamhällets innovationskraft kommer kunna tillvaratas för att förverkliga de nordiska ländernas vision för 2030?”

Gediget track record

Som skildrats ovan har civilsamhället ett gediget track record som sociala innovatörer i nordisk välfärd. Detta hamnar dock lätt i skymundan i innovationspolitikens traditionella fokus på teknisk och kommersiell utveckling inom näringsliv och forskning. I skriften ”Innovation in the Nordics – 1973–2023” presenteras exempelvis en kavalkad av teknik- och industrifokuserade innovationer, som stötats av Nordiska ministerrådet under de senaste femtio åren.¹⁵ Först när hållbarhet hamnat högre upp på den innovationspolitiska agendan, från 2015 och framåt, presenteras även några andra sorters exempel inom bland annat nordisk matkultur och hållbar stadsutveckling.

Vilken roll får civilsamhällets innovationskraft i framtiden?

I Nordiska ministerrådets vision för 2030 – som tar sikte på ett grönt, konkurrenskraftigt och socialt hållbart Norden – nämns innovation dels i relation till tekniska och kommersiella verksamhetsområden såsom data och digital teknik, grön tillväxt, livsmedelssektorn, havsnäringsen, turismnäringen, dels i relation till mer sociala och kulturella områden såsom konst och kultur, respektive hälsa och välfärd.¹⁶ Däremot nämns inte innovation i relation till civilsamhället, varken i själva visionen eller i de separata riktlinjerna för involvering av civilsamhället i visionsarbetet.¹⁷ Detta trots att visionen anger att det nordiska civilsamhället ska ges ”en starkare röst och delaktighet i det nordiska samarbetet”¹⁸ och att ministerrådet redan för tio år sedan lät genomföra en kartläggning av social innovation i Norden, där civilsamhällets bidrag och betydelse framgår.¹⁹ Frågan är därmed om civilsamhällets innovationskraft kommer kunna tillvaratas för att förverkliga de nordiska ländernas vision för 2030, i ljuset av den historiska och nutida bakgrund som beskrivits i denna text?

¹⁵ Nordic Innovation (2023). *Innovation in the Nordics 1973–2023*. Oslo: Nordic Innovation.

¹⁶ Nordiska ministerrådet (2020a). *Norden som världens mest hållbara och integrerade region. Handlingsplan 2021–2024*. Köpenhamn: Nordiska ministerrådet.

¹⁷ Nordiska ministerrådet (2020b). *Riktlinjer för involvering av civilsamhället i arbetet med Vår vision 2030*. Köpenhamn: Nordiska ministerrådet.

¹⁸ Nordiska ministerrådet 2020a, sid 23.

¹⁹ Nordiska ministerrådet (2014). *Socialt entreprenörskap og sosial innovasjon – kartlegging av innsatser for sosialt entreprenørskap og sosial innovasjon i Norden*. Köpenhamn: Nordiska ministerrådet.

Vision

- En gemensam vision för de nordiska länderna ska göra Norden till världens mest hållbara och integrerade region år 2030.

Vision 2030 klubbades igenom av de nordiska statsministrarna 2019. Visionen ska uppnås genom satsningar på tre strategiska områden: ett grönt, ett socialt hållbart och ett konkurrenskraftigt Norden. Den gemensamma visionen bygger på premissen att de nordiska länderna står inför flera utmaningar som löses bättre tillsammans än var och en för sig, och åtagandet innebär att allt arbete som utförs inom ramen för Nordiska ministerrådet ska bidra till att förverkliga visionen. Budgetfördelningen inom samarbetet styrs av de strategiska prioriteringarna.

En handlingsplan för åren 2021–2024 utarbetades under 2020 och slog fast tolv konkreta mål för Nordiska ministerrådets arbete under strategiperioden. Mål 11 i handlingsplanen hanterar involvering och samarbete med civilsamhället. ►

2030

MÅL 11 Nordiska ministerrådet ska ge det nordiska civilsamhället, särskilt barn och unga, en starkare röst och delaktighet i det nordiska samarbetet.

Riktlinjer för involvering av civilsamhället

Den 15 december 2020 publicerades rapporten ”Riktlinjer för involvering av civilsamhället” där det fastslogs att Nordiska ministerrådet i högre grad skulle öppna upp för civilsamhällets organisationer och andra aktörer att komma med inspel till och involveras i det nordiska samarbetet. Som ett led i detta beslutade även de nordiska samarbetsministrarna att det skulle etableras en ny modell för involvering av civilsamhället i Nordiska ministerrådet. Modellen skulle bestå av två delar:

1. Ett nordiskt civilsamhällesnätverk för att säkerställa en löpande samverkan med ministerrådet där det är relevant.
2. Offentliga konsultationer för att ge ökade möjligheter för civilsamhället att kommentera och bidra till främst ministerrådets större, övergripande förslag, som till exempel styrande dokument eller programverksamhet.

Syftet med det nordiska civilsamhällsnätverket skulle inte vara att ersätta redan existerande uppbyggda kontakter och nätverk som sektorerna etablerat med civilsamhället, utan att ytterligare stärka och få ett målinriktat och mer koordinerat samarbete med civilsamhället i Norden i genomförandet av visionen och handlingsplanen för 2021–2024. Detta samarbete hade som mål att bidra till att Nordiska ministerrådet skulle kunna säkerställa att arbetet var transparent och relevant, samt att de nordiska civilsamhällesorganisationerna skulle involveras i det nordiska samarbetet via en förstärkt samverkan med Nordiska ministerrådet.

Plattform för samverkan

- Kunskapsspridning och samarbete är nycklarna när nätverket Nordic Civ skapar förutsättningar för ökad delaktighet i arbetet med Vision 2030.

Det nordiska civilsamhällesnätverket Nordic Civ initierades av samarbetsministrarna och bildades 2021 med uppdrag att utgöra en plattform för samverkan med Nordiska ministerrådet. Utlysningen för att delta i nätverket var öppen och riktade sig till civilsamhällesorganisationer i de nordiska länderna. Urvalsprocessen genomfördes av Nordiska ministerrådet utifrån särskilda kriterier, och målet var att nätverket skulle få en bred representation av aktörer. Samarbetet skulle kunna ske med samtliga sektorer i alla skeden av den politiska beslutsprocessen genom information, samråd, dialog och involvering i Nordiska ministerrådets arbete. Vidare skulle nätverket även själva ha möjlighet att utforma dess roll efter identifierade behov och önskemål.

En viktig del i nätverkets uppdrag har varit att säkerställa samverkande inslag mellan civilsamhällesorganisationer inom nätverket, samt kunskapsdelning och samarbete på tvärs mellan de nordiska representanterna. Nätverket har haft en budget från Nordiska ministerrådet på totalt 2 miljoner danska kronor mellan åren 2021 och 2024.

De nordiska statsministrarna beslutar om arbetet med Vision 2030, "Norden som världens mest hållbara och integrerade region år 2030". Det är samarbetet i Nordiska ministerrådet som ska bidra till att nå målet.

Förankringsarbete genomförs i de nordiska länderna, inom Nordiska rådet, inom civilsamhället och inom näringslivet i hela Norden.

2019

2020

De nordiska samarbetsministrarna godkänner handlingsplanen för åren 2021–2024. Det förberedande arbetet har gjorts i nära dialog med Nordiska rådet och civilsamhället, med ett särskilt fokus på ungas involvering i arbetet.

Ur handlingsplanen 2021–2024: Nordiska ministerrådet ska 2021–2024 arbeta med att stödja och inkludera civilsamhället i arbetet med visionen. Det nordiska civilsamhället kommer att stödjas för att etablera kontakter på tvärs av de nordiska länderna och kommer att löpande inkluderas i Nordiska ministerrådets arbete.

15 december 2020 publiceras "Riktlinjer för involvering av civilsamhället i arbetet med Vår vision 2030".

2021

En öppen ansökningsomgång för civilsamhällets organisationer sker under första kvartalet 2021.

Nordiska ministerrådet genomför en urvalsprocess utifrån uppsatta kriterier under andra kvartalet. 40 organisationer väljs ut som medlemmar och det nordiska civilsamhällesnätverket Nordic Civ etableras för att ge ökade möjligheter till input på Nordiska ministerrådets arbete i genomförandet av Vision 2030.

Det utvalda medlemmarna har möjlighet att lämna anbud om att koordinera nätverket. I oktober väljs Global Utmaning som koordinator.

Ett första fysiskt nätverksmöte genomförs på Nordens hus i november i samband med Nordiska rådets session i Köpenhamn. Nätverksmedlemmarna träffar samarbetsministrarna och lägger en gemensam grund för arbetet.

För att skapa en läges- och helhetsbild av hur långt Nordiska ministerrådet har kommit i arbetet med handlingsplanens tolv mål genomförs en halvtidsutvärdering av handlingsplanen.

Nordic Civ involveras för att ge input till utkastet på halvtidsutvärderingen.

Nordic Civ träffas fysiskt i samband med Nordiska rådets session i Helsingfors i november. Dialog förs på plats med samarbetsministrarna.

2022

2023

Föreningen Norden Sverige tar över rollen som koordinatör för Nordic Civ.

Nordic Civ ges möjlighet att inkomma med förslag på politiska prioriteringar för det nordiska samarbetet för perioden 2025–2030, samt hur det nordiska samarbetet för civilsamhället kan stärkas.

Nordic Civ träffas fysiskt i samband med Nordiska rådets session i Oslo i november. Dialog förs på plats med samarbetsministrarna.

NORDIC CIVS SAMMANSÄTTNING

Ett nätverk med både bredd och spets

- Nordic Civ består av 40 civilsamhällesorganisationer med geografisk spridning över hela Norden.

Nätverket Nordic Civ är sammansatt av 40 civilsamhällesorganisationer med nationell förankring i ett nordiskt land eller i en nordisk kontext. Organisationerna varierar i storlek, allt från mindre ideella föreningar till paraplyorganisationer som arbetar med branschspecifika frågor. I arbetet med sammansättningen av nätverket fanns tre övergripande kriterier för deltagande:

- Den ansökande organisationen skulle vara en civilsamhällesorganisation verksam i någon av de nordiska länderna eller självstyrande områdena eller en nordisk sammanslutning av civilsamhällesorganisationer.
- Organisationen skulle genom sitt arbete ha en koppling till en eller flera av visionens tre strategiska prioriteringar (ett grönt, ett socialt hållbart eller ett konkurrenskraftigt Norden).
- Ansökanden skulle påvisa intresse, engagemang och motivation för att ingå i ett målinriktat arbete med Nordiska ministerrådet kring Vision 2030.

Jämn fördelning

I urvalsprocessen eftersträvade Nordiska ministerrådet en jämn fördelning mellan de nordiska länderna och mellan visionens tre strategiska prioriteringar. Därutöver var det av betydande vikt att en genomtänkt representation utifrån ett mångfaldsperspektiv, en jämn fördelning av kvinnor och män, samt en god åldersfördelning skulle återspegla nätverket. ►

Deltagande organisationer

1 Reykjavík

- Almannaheill, The Association of Ice landic Nonprofit Organizations
- Landssamband ungmennafélaga
- Ungir umhverfissinnar – The Icelandic Youth Environmentalist Association
- Norræna félagið – Föreningen Norden Island
- Samtök iðnaðarins – The Federation of Icelandic Industries

2 Bergen

- Bærekraftige liv

3 Karasjok

- Sámiráddi – Samrådet

4 Oslo

- Forum for utvikling og miljø
- Norges Naturvernforbund
- Nordtek
- Unge funksjonshemmede
- Velferdsalliansen EAPN Norway
- WWF Verdens naturfond

5 Köpenhamn

- 92-gruppen – Forum for Bæredygtig Udvikling
- Association of Nordic Engineers
- Danmarks Idrætsforbund
- Dansk Ungdoms Fællesråd
- Nordisk Journalistcenter
- Sustainable Now
- Østersø NGO Netværk

6 Stockholm

- Förbundet Nordisk Vuxenupplysning
- Föreningen för digitala fri- och rättigheter
- Föreningen Norden Sverige
- Internationella Kvinnoförbundet
- Landsrådet för Sveriges ungdomsorganisationer
- Nordic Financial Unions
- Nordens fackliga samorganisation
- Svenskt friluftsliv – Network of Outdoor Organisations in the Nordic countries
- Sveriges kvinnoorganisationer
- Vetenskap & Allmänhet
- Youth 2030 Movement

7 Mariehamn

- Finlands Röda Kors Ålands distrikt
- Ålands Näringsliv rf

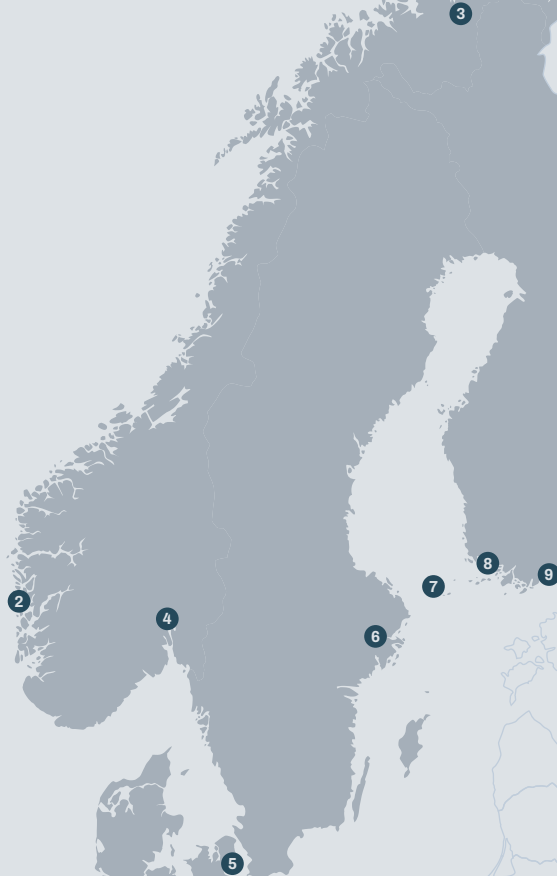
8 Åbo

- Håll skärgården ren – Pidä saaristo siistinä rf

9 Helsingfors

- Finlands biblioteksforening
- Förbundsarenan
- Maa- ja kotitalousnaisten Keskus – Landsbygdskvinnors rådgivningsorganisation
- Natur och Miljö rf
- Nordiska lärarorganisationers samråd
- Pohjola-Nordens Ungdomsförbund
- SOSTE Finlands social och hälsa rf

”I Norden har sivilsamfunnet hatt en historisk viktig rolle for demokratiutviklingen, folkeopplysningen og regionalt samarbeid. Sivilsamfunnet er viktig for den fortsatte utviklingen av det nordiske samarbeidet.”

Ur Nordiska ministerrådets Vision 2030

ENGAGEMANG. Nordic Civs nätverk är uppdelat i tre grupper: Den sociala gruppen, Den konkurrenskraftiga gruppen och Den gröna gruppen. Här delar de tre gruppledarna med sig av sina erfarenheter.

Tre röster

1

”Mangfold bidrar til bedre løsninger”

Namn: Ingrid Solstrand

Organisation: Bærekraftige liv

Arbetsgruppe: Den sociala gruppen

1. Varför är du och din organisation engagerade i nätverket Nordic Civ?

– Vår hovedmotivasjon for å delta i nettverket er muligheten det gir for læring og erfaringsutveksling på tvers av geografi og sektorer. I tillegg er det en unik mulighet for å representere frivillig engasjement for lokal bærekraft på nordisk nivå.

2. Du har engagerat dig som gruppleder for den sociala gruppen – vad har det gitt er organisation för värde?

– Bærekraftige liv er en grasrotbevegelse av frivillige som arbeider i små og store lokalsamfunn i Norge. Som gruppeleder har jeg fått konkret erfaring med å arbeide på nordisk plan og dermed styrket organisasjonens kompetanse og rekkevidde.

3. Vilka nya insikter kring det nordiska samarbeidet har ni fått?

– Gjennom samarbeidet med de andre medlemsorganisasjonene har jeg hørt nye perspektiver og sett forskjellige tilnærminger til tema. Dette gjør meg (og oss alle) bedre rustet til å takle utfordringer i videre arbeid. Det har styrket min tro på at mangfold bidrar til bedre

løsninger. Deltakelse i nettverket har vist meg verdien av å bygge relasjoner over tid og hvordan samarbeidets verdi øker deretter. Det fremhever viktigheten av langsiktig engasjement og behovet for trygge rammer for sivilsamfunnet som muliggjør bred deltakelse.

4. Varför är det viktigt för er organisation att samarbeta över de nordiska gränserna?

– Et aktivt samarbeid med andre sivilsamfunnsorganisasjoner i Norden gjør at vi kan dele de gode løsningene og lære av hverandres erfaringer. Det bidrar også til økt samhold, tilitt og trygghet i Norden.

5. Vad ser ni för utvecklingspotential när det kommer till samarbete mellan beslutsfattare och civilsamhällesaktörer i den nordiska kontexten?

– Sivilsamfunnet kan være et effektivt bindeledd mellom beslutningstakere og innbyggere, spesielt når det gjelder små eller sårbare grupper i befolkningen. I Nordic Civ har vi gitt innspill på strategier og planer. Dette kan følges opp med økt støtte for å gjøre mål relevante og utførbare på lokalt plan, samt tilrettelegge for evaluering og tilbakemelding underveis.

”De nordiska länderna har allt att vinna på samarbete”

Namn: Milla Järvelin

Organisation: Nordens Fackliga Samorganisation

Arbetsgrupp: Den konkurrenskraftiga gruppen

1. Varför är du och din organisation engagerade i nätverket Nordic Civ?

– För Nordens fackliga samorganisation (NFS) har det varit viktigt att vara en del av ett gemensamt nordiskt forum och att bistå i arbetet med Nordiska ministerrådet och Nordiska rådets Vision 2030.

2. Du har engagerat dig som gruppleddare för den gröna gruppen – vad har det gett er organisation för värde?

– För NFS var det naturligt att ta på sig en arbetsledarroll inom det konkurrenskraftiga Norden då en stor del av vår verksamhet och våra frågor berörs av målen inom detta område. Det har gett oss ett nätverk av andra fackliga organisationer, arbetsgivare och utbildningsanordnare och en möjlighet att bidra med våra synpunkter och vår expertkunskap. För oss har det varit viktigt att vara engagerade inom denna grupp för att understryka vikten av den nordiska modellen och parternas roll i arbetsmarknadspolitik.

3. Vilka nya insikter kring det nordiska samarbetet har ni fått under arbetets gång?

– Vikten av att samla civilsamhället och

andra viktiga aktörer inom ramen för det nordiska arbetet för att säkerställa att det Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet gör träffar rätt i verkligheten och inom våra olika verksamheter.

4. Varför är det viktigt för er organisation att samarbeta över de nordiska gränserna?

– Då vi är en nordisk samorganisation är det alltid av yttersta vikt att vi arbetar så mycket som möjlig på en nordisk arena. De nordiska länderna har allt att vinna när de samarbetar tätt både på en övergripande nationell nivå och även när andra organisationer samarbetar över gränserna.

5. Vad ser ni för utvecklingspotential när det kommer till samarbete mellan beslutsfattare och civilsamhällesaktörer i den nordiska kontexten?

– Det behöver finnas mer dialog mellan beslutsfattaren och civilsamhällesaktörer inom den nordiska kontexten. Denna dialog ska inte alltid ta sin form i stora forum, det behövs mera bilaterala samarbeten sektorsvis. Den expertkunskap som civilsamhället besitter är en nyckel för beslutsfattare inom den nordiska kontexten framför allt i arbetet med Vision 2030.

3

”Djupare förståelse och utbyte av erfarenheter”

Namn: Elisabeth Rytterström

Organisation: Svenskt friluftsliv

Arbetsgrupp: Den gröna gruppen

1. Varför är du och din organisation engagerade i nätverket Nordic Civ?

– Vi inom The Network of outdoor organisations in the Nordic countries (NON) önskade få mer kunskap och ett större nätverk för att kunna få fram vårt nordiska arbete på ett mer framgångsrikt sätt. Eftersom jag tidigare varit engagerad i Partgemensamt forum i Sverige visste jag att det var ett bra tillfälle som dök upp.

2. Du har engagerat dig som gruppleddare för den gröna gruppen – vad har det gett er organisation för värde?

– Något djupare förståelse samt utökat utbyte av erfarenheter inom gruppen med hänsyn till punkten ovan.

3. Vilka nya insikter kring det nordiska samarbetet har ni fått under arbetets gång?

– Det har varit värdefullt att som det verksamhetsbaserade nätverk vi är, få ta del av hur mer etablerade grupperingar arbetar för att få fram sitt budskap och sin önskan om förändringar och förbättringar i de nordiska labyrinterna av tjänstepersoner och politiker.

4. Varför är det viktigt för er organisation att samarbeta över de nordiska gränserna?

– Då vi är ett nordiskt nätverk har vi mycket att vinna på att utbyta goda exempel och stötta varandra. Vi har ofta samma frågor att driva, som exempelvis allemansrätt, barn och ungas stillasittande och skärmtid. Tillsammans blir vi starkare.

5. Vad ser ni för utvecklingspotential när det kommer till samarbete mellan beslutsfattare och civilsamhällesaktörer i den nordiska kontexten?

– Det här är ett steg mot att bättre ta tillvara engagemanget inom civilsamhället och nå ut till medborgarna. Nu är ramen för samarbetet snart satt, nu återstår hur:et.

”Nu är ramen för samarbetet snart satt, nu återstår hur:et.”

- Civilsamhället driver innovativa insatser för att påverka samhällsutvecklingen i Norden i en positiv riktning. Här presenteras ett urval av spännande och nyskapande initiativ.

Civilsamhället innovativt

Traditionellt sett har civilsamhället i Norden varit en stark drivkraft i utvecklingen av det nordiska välfärdsamhället. Nordiska civilsamhällesaktörer arbetar ständigt med att testa, utveckla och sprida insatser i arbetet med att främja ett grönt, ett socialt hållbart och ett konkurrenskraftigt Norden.

Under våren 2024 har det nordiska civilsamhällesnätverket Nordic Civ samlat in goda exempel på innovativa insatser där civilsamhället drivit utvecklingsarbete kring en angelägen fråga i Norden. Ett urval av dessa lyfts i denna skrift, och genom att skanna QR-koderna kan du klicka dig vidare och ta del av mer information om de olika initiativen.

Hur kan vi ta tillvara det nordiska civilsamhällets innovationskraft för att tillsammans nå Vision 2030?

hämällets onskraft

ETT GRÖNT NORDEN

Renare vatten

Nordic Coastal Cleanup

Nedskräpning av hav, stränder och sjöar är ett av världens största miljöhot, och under de senaste åren har kunskapen och medvetenheten om detta problem ökat både i Norden och i världen i stort. Nordic Coastal Cleanup är ett initiativ som mobiliserar volontärer från Nordens samtliga länder och självstyrande områden.

Rörelsen arbetar också för kunskapshöjning genom olika typer av datainsamling. Nätverket består av sju nordiska organisationer: CSR Greenland, Hold Denmark rent, Hold Norge rent, Håll Sverige rent, World Wide Friends, Håll Skärgården Ren – Pidä Saaristo Siistinä Ry (Finland och Åland) och Rudda Føroyar.

Här kan du läsa
mer om projektet

”Vi väljer att gå samman för att samarbete gör oss starkare och för att vi delar en gemensam vision om en hållbar framtid och ett hälsosamt hav.”

ETT GRÖNT NORDEN

Bättre villkor för friluftsliv

Network of outdoor organizations in the Nordic countries (NON)

Det nordiska friluftsnätverket NON består av friluftorganisationer från de nordiska länderna. I Sverige, Norge och Danmark är det respektive lands paraplyorganisation och i Finland är det deras motsvarighet till Friluftsförbundet. Sedan några år tillbaka deltar även "Hagafelag Färoya" från Föroarna i nätverket, en nystartad organisation som är helt ideell och verkar för allemansrätten i landet. NON syftar till att stötta friluftslivets villkor i Norden. Genom samarbete över gränserna med liknande organisationer och myndigheter arbetar nätverket för människors möjligheter till friluftsliv och att få uppleva naturen i Nordens alla länder.

Nätverket har tagit fram en gemensam handlingsplan i fem punkter för att stärka friluftslivet i Norden:

- Ge förutsättningar för stärkt samarbete mellan Nordens friluftorganisationer
- Bevara och säkra allemansrätter i de nordiska länderna
- Förbättra och utveckla användningen av naturbaserad integration
- Prioritera friluftsliv i skolan som ett sätt att förbättra folkhälsa och ge bättre inlärningsmiljöer
- Ge grönytor högre värde i markförvaltning och fysisk planering

Här kan du läsa mer om projektet

ETT SOCIALT HÅLLBART NORDEN

Landsbygden som vägvisare

Hållbarhetsveckan

Hållbarhetsveckan förverkligas genom ett nätverksprojekt från Landsbygdspolitiska rådet och upprätthålls av Svenska lantbrukssällskapets förbund (SLF). 2019 spreds initiativet till Finland och Österbotten under ledning av Finlands svenska 4H, och från 2022 har det förts vidare nationellt via SLF med Finlands Byar och Åbo Akademi som projektpartners.

Hållbarhetsveckans syfte är att tillsammans med föreningar, kommuner, företag och övriga intressenter skapa en engagerande vecka där goda exempel på hållbarhetsarbete som görs på landsbygden lyfts fram. Aktiviteterna som genomförs under veckan lyfter ekologisk, social eller ekonomisk hållbarhet i form av verkstäder, föreläsningar, temadagar eller öppet hus-evenemang.

Här kan du läsa
mer om projektet

”Hållbarhetsveckans syfte är att tillsammans med föreningar, kommuner, företag och övriga intressenter skapa en engagerande vecka där goda exempel på hållbarhetsarbete som görs på landsbygden lyfts fram.”

Synliggör språkets kraft

Språkambassadörerna

Äkta berättelser inspirerar och motiverar även inom språkinläring. Språkambassadörerna består av ambassadörer som alla har sin egen unika språkberättelse. Genom skolbesök delar de med sig av roliga, intressanta och utmanande erfarenheter av språkinläring.

Målet med besöken är att väcka elevers drivkraft för att lära sig och använda sig av språk, men också att få lärare att utforska nya infallsvinklar i undervisningen. Med sitt arbete främjar organisationen intresset för svenska bland finskspråkiga och finska bland svenskspråkiga.

Här kan du läsa
mer om projektet

”Målet med besöken är att väcka elevers drivkraft för att lära sig och använda sig av språk, men också att få lärare att utforska nya infallsvinklar i undervisningen.”

Goda exempel

ETT KONKURRENSKRAFTIGT NORDEN

Expertgrupp för livslångt lärande

Nordtek-ANE

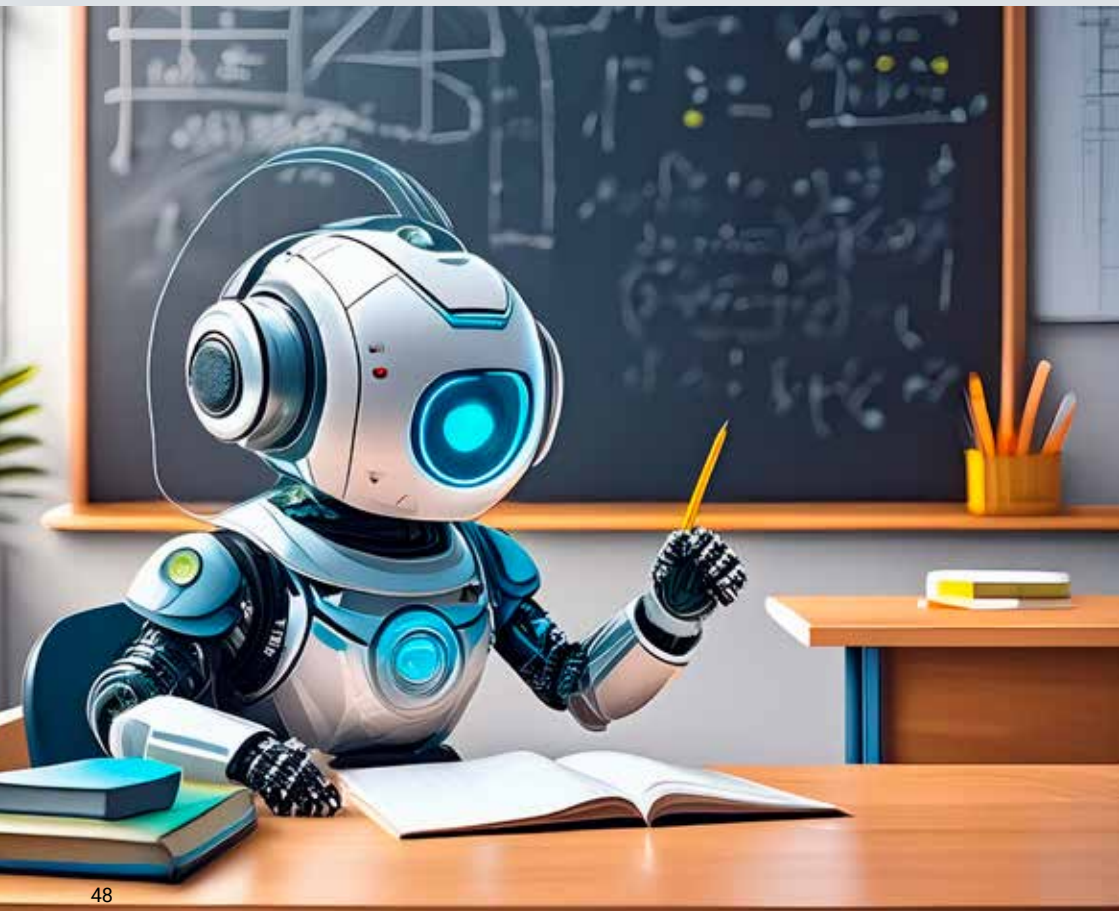
År 2020 publicerades policydokumentet "Boosting digital transition through lifelong learning", ett arbete som grundade sig i att ett flertal nordiska aktörer fick bidra med insikter, perspektiv och rekommendationer gällande frågor om livslångt lärande i Norden. Två av dessa var organisationerna Nordtek och Association of Nordic Engineers (ANE), och dessa aktörer beslutade sig sedan för att satsa på livslångt lärande som ett strategiskt område för samverkan. Nordtek är ett nätverk av rektorer och dekaner vid de tekniska universiteten i Norden och Baltikum och ANE representerar personer på den nordiska arbetsmarknaden som arbetar inom vetenskap, teknologi, ingenjörsvetenskap och matematik. Tillsammans bildade de en expertgrupp med syfte att öka kunskapen och skapa opinion kring värdet av det livslånga lärandet i Norden.

Expertgruppen arbetar med att:

- Identifiera områden med hög strategisk potential för det livslånga lärandet
- Föreslå och initiera samverkansaktiviteter mellan NORDTEK och ANE
- Verka som en gemensam rådgivande grupp gällande frågor kopplat till livslångt lärande
- Etablera kontakter med andra relevanta intressenter och aktörer
- Rapportera till de två organisationernas styrelser

ETT KONKURRENSKRAFTIGT NORDEN

AI-kunskap ska öka konkurrenskraften

AI in the workplace

Tre norska fackföreningar har gått samman med den ideella stiftelsen Digital Norway och tagit fram en gemensam grundutbildning i AI med syfte att öka kompetensen bland sina medlemmar och förtroendevalda.

Ambition är att sätta anställda och dess rättigheter i centrum i en tid av artificiell intelligens och exploderande teknikutveckling. Utbildningen ger fackliga representanter en pedagogisk ingång till vad artificiell intelligens är, varför det är viktigt att närma sig AI på arbetet, samt hur AI kan användas med ett etiskt tillvägagångssätt. Genom att göra utbildningen på engelska är ambitionen att den ska kunna spridas, blir mer tillgänglig och användas av fler nordiska aktörer.

Här kan du läsa
mer om projektet

”Ambition är att sätta anställda och dess rättigheter i centrum i en tid av artificiell intelligens och exploderande teknikutveckling.”

NORDISKA MINISTERRÅDET

Nordic Civ synliggör behovet av civilsamhället

- Hanna Bökmark är projektmedarbetare vid ministerrådets sekretariat och har huvudansvar för dialogen med Nordic Civ. Här berättar hon om hur Nordiska ministerrådet ser på civilsamhällets involvering i det nordiska samarbetsystemet.

På vilka sätt kan ministerrådet främja ett starkare civilsamhälle?

– Det är viktigt för Nordiska ministerrådet att ge civilsamhällesorganisationer förutsättningar att bidra till den nordiska dialogen på mellanfolklig nivå, vilket vi gör genom att bland annat allokera och fördela medel genom utlysning.

Vilken roll spelar civilsamhället i arbetet med att nå Vision 2030?

– Civilsamhället är en central aktör vad gäller att bedriva verksamhet, påverkansarbete och samhällsviktiga insatser av olika slag vilket bidrar till samhällsutvecklingen i stort. Genom sin expertkunskap påverkar civilsamhället policyutveckling inom alla olika områden och därigenom också Vision 2030 och dess strategiska prioriteringar.

– Regeringar och offentlig verksamhet i Norden har av tradition haft nära relationer till det civila samhället och det har sin grund i det civila samhällets ställning och betydelse i de nordiska länderna. Ett starkt och vitalt civilsamhälle är en grundpelare i den nordiska demokratin och spelar en viktig roll, exempelvis för att uppnå visionens målsättning om att Norden ska bli världens mest integrerade region.

– Det finns i dag ett otal av kontakter över de nordiska gränserna mellan kommuner, vänorter, skolor, idrottsföreningar, scouter, Föreningen Norden med mera. De personliga kontakterna är avgörande för att upprätthålla en ömsesidig kulturell förståelse och den nordiska gemenskapen. Mötena bidrar även till en viktig ström av kunskapsutbyte och idéer. De personliga kontakterna är särskilt viktiga för barn och unga. Möjligheten att uppehålla sig en tid i ett annat nordiskt land eller möjligheten att utöva aktiviteter som sport eller musik med jämnåriga från andra delar av Norden – det öppnar nya perspektiv och ger erfarenheter som följer med resten av livet. ▶

Hanna Bökmark
Nordiska ministerrådet

”Ett starkt och vitalt civilsamhälle är en grundpelare i den nordiska demokratin.”

På vilka sätt kommer ministerrådet arbeta för att främja ett starkare civilsamhälle framåt?

– Ministerrådet arbetar för att säkra en struktur som medför att civilsamhället i högre grad får förutsättningar att utföra sina kärnuppgifter genom tilldelning av ekonomiskt stöd. Att få ett ekonomiskt bidrag är en viktig faktor till ett stärkt civilsamhälle, bredvid civilsamhällets frihet att uttrycka sig och driva sina frågor i samhället. Ministerrådet kommer också involvera civilsamhällesrepresentanter för att ta del av viktig sakkunskap.

– Frågan är stor och komplex, alla parter i samhället behövs för att vi ska kunna utveckla konkreta lösningar. Vi har stort behov av goda samarbeten för att kunna nå Vision 2030 – där är civilsamhället en central aktör.

Vilka lärdomar har ni fått från ert arbete med det nordiska civilsamhällesnätverket Nordic Civ?

– Nordic Civ var det första i sitt slag och har resulterat i flera lärdomar, som så ofta i pilotprojekt. Ministerrådet upplevde att Nordic Civ var och är en mycket professionell och kunnig samverkanspartner. Nu tittar vi närmare på hur vi kan samarbeta än bättre genom att se på strukturer och styrmodeller för att säkerställa att vi skapar en meningsfull plattform för de civilsamhällesaktörer som är aktiva på nordisk nivå.

– Arbetet med Nordic Civ har synliggjort vikten av att fortsatt ge civilsamhället goda förutsättningar att bedriva sina verksamheter och därigenom arbeta med insatser och påverkansarbete av olika slag. Nordic Civ och resten av civilsamhället är fullt av samhällsviktig kompetens och en stor professionalism som behövs för att utveckla politiken och Norden. Det är avgörande för att nå Vision 2030.

NORDIC CIVS ARBETE OCH INSPEL

Från remissinstans till proaktiv aktör

- Fortlöpande lärande, mängder med nätverksträffar och möten med officiella representanter har lagt grunden till Nordic Civs aktiva roll inom nordisk politikutveckling.

Nordic Civ arbetar långsiktigt för att säkerställa att civilsamhället har en stark röst i det nordiska samarbetet och att det strategiska arbetet på nordisk nivå utgår från invånarnas behov. Målsättningen med arbetet är att vara en proaktiv och framåtsträvande aktör där medlemmarna bidrar med sin samlade expertis i utvecklingen av Nordiska ministerrådets arbete. Från det att Nordic Civ etablerades 2021 har nätverket arbetat för att stärka dialogen mellan beslutsfattare och invånare i Norden. Nätverkets sammansättning, med små och stora organisationer som aktiva representanter, har i sin tur mängder av medlemmar i de nordiska länderna. Detta har gett en god förutsättning för organisationerna att föra dialog om politikutveckling i Norden på bred geografisk bas och med en mängd intressenter. I Nordic Civs arbete har styrelser, rådgivare, medlemmar och experter involverats för att ta sig an uppdrag och skrivelser till Nordiska ministerrådet och Nordiska rådet.

Nätverksträffar

Under årens gång har nätverket haft en mängd fysiska och digitala nätverksträffar med fokus på internt och externt kunskaps- och erfarenhetsutbyte. Nordic Civ har haft lärandetillfällen med officiella representanter från det nordiska samarbetsystemet, exempelvis med den svenska samarbetsministern Jessica Roswall. Nätverket har deltagit med observatörskap vid expertmöten, haft en rad gemensamma möten med grupperingen MR-SAM, haft löpande möten och dialog med Nordiska ministerrådets generalsekreterare samt ordförandeskap och sammanställt officiella uttalanden från nätverket. ▶

”Civilsamhället är språkrör för Nordens befolkning och samlar erfarenheter som måste prioriteras i genomförandet av visionen om Norden ska lyckas bli världens mest hållbara och integrerade region till 2030.”

Nordisk journalistcenter

En aktivare roll

I arbetet med att ge inspel till Nordiska ministerrådets politikutveckling har det även framkommit ett behov och en vilja från nätverkets sida att driva egna initiativ, samarbeten och påverkansarbete för att synliggöra civilsamhällets roll och värde i de nordiska välfärdsystemen. Detta har bland annat handlat om att vidareutveckla samarbetsformer tillsammans med det officiella Norden för att få en starkare gemensam kraft i förverkligandet av Vision 2030. I nätverkets rekommendationer och uttalanden om halvtidsutvärderingen går det bland annat att läsa följande: ”Vi, organisationer i Nordic Civ, vill bjuda in till att vidareutveckla nya samarbetsformer där vi lär av varandra och krokar arm för att tillsammans skapa ett grönt, konkurrenskraftigt och socialt hållbart Norden.”

Nya samarbetsformer

Ett sätt att försöka förverkliga denna ambition har varit ett internt arbete inom nätverket där Nordic Civ har tittat på modeller och metoder för att närma sig konstruktiva, gränsöverskridande samarbetsformer. Under hösten 2023 har grunden lagts till ett arbete med koalitionsmodellen, en sektoröverskridande samarbetsmodell framtagen av Mötesplats Social Innovation vid Malmö universitet. Koalitionsmodellen syftar till att främja innovativ samhandling med flera parter och sektorer. Nordic Civs arbete med koalitionsmodellen presenterades för MR-SAM under Nordiska sessionen i Oslo i november 2023 med ambition att synliggöra nätverkets engagemang, önskemål och vidare riktning.

Läs mer om Nordic Civs arbete med koalitionsmodellen under ”Framtida rekommendationer” på sidan 68.

Skanna QR-koderna och ta del av nätverkets officiella inspel till den nordiska politikutvecklingen.

Nordic Civ:
Förslag politiska
prioriteringar
2025–2030

Nätverkets
rekommendationer
och uttalanden om
halvtidsutvärderingen

Bättre mottagarstruktur behövs

Nordic Civ har, tillsammans med sina medlemmar ute i organisationerna, en unik möjlighet att vara en länk mellan beslutsfattare och människor i Nordens alla hörn. När nätverket initierades av de nordiska samarbetsministrarna hösten 2021 var syftet att stärka civilsamhällets roll i det nordiska samarbetsystemet. De två riktlinjerna i modellen var tydliga: Nordic Civ skulle vara med och säkerställa en löpande samverkan med ministerrådet kring relevanta politikområden. Nätverket skulle även delta i offentliga konsultationer för att kommentera och bidra till ministerrådets offentliga dokument och programverksamhet. Upplägget hade ambitiösa visioner, men över tid har det blivit tydligt att det inte har saknats utmaningar i arbetet med att förankra ett brett nordiskt civilsamhällesnätverks intressen hos beslutsfattare i det nordiska samarbetsystemet.

Intern utvärdering

I en utvärdering som genomfördes av Nordic Civ under våren 2024 lyfts flera viktiga lärdomar i arbetsprocessen med nätverket. Ett av de perspektiv som sticker ut handlar om vikten av att ha tydligare koppling till uppdragsgivaren och ett bättre formaliserat samarbete mellan de deltagande parterna när det kommer till syfte, mål, finansiering och uppdragsbeskrivning.

Med en genomtänkt och utarbetad mottagarstruktur internt på ministerrådet menar flera av medlemsorganisationerna att dialogen mellan beslutsfattare och civilsamhället hade kunnat stärkas betydligt, och att fler människor i förlängningen då skulle kunna få möjligheten att bidra i arbetet med att uppnå Vision 2030. ▶

- Tydligare samarbetsformer och bättre mottagarstruktur hos Ministerrådet skulle stärka civilsamhällets möjligheter att bidra i arbetet med Vision 2030. Det visar en intern utvärdering som Nordic Civ har genomfört.

”Netværket har gode muligheder, men der sker ikke altid, at de udnyttes”

Nordisk journalistcenter

”Det behöver finnas en tydligare koppling, och insikt om värdet av ett sådant här nätverk hos politiken och ministerrådet.”

Youth 2030

Värdet av kunskaps- och erfarenhetsutbyte

Att nätverket har bidragit till ett engagerat, konstruktivt utbyte mellan medlemmarna råder det inga tvivel om. I Nordic Civs interna utvärdering lyfts det en rad positiva lärdomar av samarbetsforumet. Här är bland annat erfarenhetsutbytet inom nätverket centralt, men även den generella kunskapshöjningen bland nätverkets medlemmar när det kommer till det officiella samarbetsystemet i Norden. Flera av medlemsorganisationerna beskriver hur de fått en betydligt bättre kännedom om det nordiska politiska maskineriet, kunskap kring de politiska institutionernas organisering, samt att de fått en bättre förståelse för var civilsamhällesorganisationer kan vända sig i systemet. Det har även varit inspirerande och värdefullt att se hur andra organisationer i nätverket arbetar med den nordiska agendan.

”Nordic Civ har bidragit genom att vara en plattform där organisationer kan hitta likasinnade att samarbeta med.”

Nordens fackliga samorganisation

”Det nordiska samarbetet är oerhört viktigt och mångfacetterat. Nordic Civ har gett en möjlighet att vidga perspektivet och få en ökad förståelse för vilka olika förutsättningar som finns inom civilsamhället.”

Nordic Financial Unions

Nya kontaktytor skapas

I utvärderingen lyfts även att det finns ett värde av att ingå i ett större nordiskt sammanhang för att hitta bättre och tydligare länkar mellan organisationer som verkar inom samma länder. Eftersom nätverket består av medlemsorganisationer med en stor geografisk och ämnesspecifik bredd har det skapats nya kontaktytor och samarbetsmöjligheter mellan aktörer som tidigare inte fört någon dialog.

Förvalta

FRAMTIDA REKOMMENDATIONER

kraften

- Tydligare samarbetsramar, bättre förankring, återkoppling och inte minst allokering av nödvändiga resurser – så skapas förutsättningar för civilsamhället att bidra.

Nordic Civ är ett engagerat, kompetent och brett nätverk med stora och små civilsamhällesorganisationer från Nordens alla hörn. Att samarbeta och mötas över gränser har varit mycket betydelsefullt för medlemsorganisationerna – därför är det angeläget att skicka med rekommendationer kring hur det vidare arbetet med att stärka dialogen mellan civilsamhället och beslutsfattare i det nordiska samarbetsystemet kan förtydligas, effektiviseras och öppnas upp för fler aktörer att engagera sig i. ▶

1

Tydligare samarbetsramar

För att möjliggöra verkligt samarbete krävs trygga ramar och struktur för samverkan. Det nordiska civilsamhällesnätverket vill därför ge en stark rekommendation att framtida samarbetsformer mellan Nordiska ministerrådet och civilsamhällesaktörer i Norden grundar sig i tydliga överenskommelser mellan uppdragsgivare och deltagande parter. Dessa överenskommelser bör innehålla ett skarpt syfte, tydliga målformuleringar, arbetsformer, uppdragsbeskrivningar samt finansiering för gemensamma åtaganden. Det är mycket angeläget att samarbetsformerna utvecklas i dialog med nordiska civilsamhällesaktörer för att skapa bästa möjliga förutsättningar för civilsamhället att bidra till arbetet med att uppnå en gemensam vision.

2

Förankra och återkoppla

För att säkerställa att civilsamhällets kompetens och arbete tas tillvara i det nordiska samarbetsystemet bör det finnas en tydligare förankring mellan civilsamhället, Nordiska ministerrådet och dess sekretariat. Genom ett upparbetat samarbete kan dialogen stärkas, förvaltas och på sikt också ge en bättre effekt. I synnerhet vill Nordic Civ understryka vikten av återkoppling och uppföljning med de parter som engagerats i arbetet.

3

Allokera resurser för jämlikt deltagande

De medlemmar som är engagerade i Nordic Civ har mycket olika förutsättningar att bidra in i arbetet. Vissa organisationer har många heltidsanställda, verkar på nordisk nivå och kan själva finansiera sin tidsåtgång i nätverket. Andra organisationer saknar helt ekonomiska resurser och är beroende av volontärt deltagande. I det framtida samarbetet mellan Nordiska ministerrådet och civilsamhället i Norden är det av yttersta vikt att det allokeras resurser för mer jämlikt deltagande för olika typer av civilsamhällesaktörer. På detta vis kan kompetens säkerställas, fler perspektiv lyftas in i samtalen och erfarenheter tas tillvara på ett smartare och mer ansvarsfullt sätt.

4

Satsa resurser på att synliggöra samarbetet

Genom att på ett bättre och tydligare sätt synliggöra det gemensamma arbetet mellan Nordiska ministerrådet, dess sekretariat och civilsamhället kan människor i de nordiska länderna få bättre insyn och kunskap kring det nordiska samarbetssystemet. Detta kan i förlängningen skapa förutsättningar för ett större engagemang och mer aktiva samhällsmedborgare i arbetet med att uppnå Vision 2030.

Öppen inbjudan – låt oss forma koalitioner

- Koalitionsmodellen erbjuder en plattform för samtal kring hur civilsamhällesaktörer och Nordiska ministerrådet kan arbeta mer processororienterat.

I arbetet med att tillvarata nätverkets engagemang och ambitioner tog Föreningen Norden som koordinator under hösten 2023 fram ett förslag på hur Nordic Civ skulle kunna gå från att vara en typ av remissinstans till en mer proaktiv aktör.

Resultatet är det påbörjade arbetet med Koalitionsmodellen – en sektorsöverskridande samarbetsmodell ämnad att djupdyka i gemensamma, komplexa samhällsutmaningar. Genom ämnesspecifika insatser kan organisationer, företag, forskare, beslutsfattare, eller andra aktörer med relevant kompetens bidra till det nordiska samtalet och således också engageras i arbetet med att uppnå Vision 2030. I samtalen mellan aktörer från de olika sektorerna är målet att bredda kunskapen mel-

lan deltagarna och öka förståelsen för de olika aktörernas arbete, uppdrag och logiker.

Tre koalitioner

Nordic Civ har under hösten 2023 och våren 2024 lagt grunden till tre koalitioner med inriktning på ett grönt, ett socialt hållbart och ett konkurrenskraftigt Norden. En av nätverkets ambitioner med denna skrift är att öppna upp för ett samtal kring hur Nordic Civ, Nordiska ministerrådet och dess sekretariat skulle kunna arbeta mer processororienterat framåt. Förslagsvis skulle koalitionsmodellen kunna användas som stöd för mer ämnesspecifika insatser och möjliggöra för fler aktörer att engagera sig i arbetet med att nå Vision 2030.

Koalitionsmodellen

Koalitionsmodellen togs fram av Mötesplats Social Innovation vid Malmö universitet år 2020 och används bland annat som stödprocess i deras arbete med svenska ESF-rådet (Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige). Modellen är ett konstruktivt mötesprogram i fyra delar som syftar till att skapa förståelse och dela kunskap genom att samla aktörer från samtliga sektorer. Målet är att katalysera samhandling och innovativt samarbete inom en specifik samhällsutmaning.

”Den faglige ekspertise hos civilsamfundsorganisationer kan være meget stor og bør udnyttes særskilt af sekretariatet. Det er vigtigt at det påbegyndte organiserede samarbejde med civilsamfundet fortsætter som et vigtigt led i den nordiske omstilling til bæredygtighed.”

Østersø NGO Netværk, Danmark

Redo att jobba för framtidens Norden

● Det nordiska samarbetet bygger på människors och civilsamhällets engagemang. För att lösa framtidens utmaningar behövs resurser, förankring och nya samarbetsmodeller. Det visar erfarenheterna från arbetet med Nordic Civ.

Det nordiska samarbetet är framvuxet från människors och civilsamhällets engagemang. Tillit, öppenhet och inkludering är fortsatt starka värderingar som vägleder våra nordiska demokratier. Att samarbetsministrarna 2021 valde att bjuda in civilsamhällets företrädare till att föra dialog och involveras i arbetet med att nå Vision 2030 var klarsynt, ett viktigt ställningstagande och gav tydlig signal: civilsamhället behövs för att skapa transparens och förankring i politikutvecklingen i Norden.

Nordic Civs arbete, både inom nätverket och tillsammans med Nordiska ministerrådets olika kontaktytor, har gett oss lärdomar som vi i nätverket tror är viktiga i vidareutvecklandet av samarbetet med civilsamhället. De mest centrala lärdomarna handlar om att det tar tid att skapa tillit, öppenhet och att hitta former för samverkan över sektorsgränser, det sker inte över en natt. För att lösa samtidens och framtidens utmaningar inom ett grönt, socialt och konkurrensförmjligt Norden behövs därför resurser, förankring och konstruktiva dialogtytor för lärande som bibehålls över tid.

Det råder inga tvivel om att civilsamhällets företrädare har ett högt engagemang och en stor vilja att stärka samverkan och utforska former för samarbete över sektors- generations- och nationsgränser för att nå visionen om Norden som världens mest hållbara och integrerade region. Men för att fortsätta det viktiga arbetet med att forma ett transparent, demokratiskt och öppet Norden ser vi också att dialogen behöver ske bredare än endast inom civilsamhället och mellan civilsamhället och beslutsfattare. För att adressera komplexa samhällsutmaningar måste vi hitta innovativa samverkansmodeller och dialogformer som främjar det gränsöverskridande samtalet även med akademien, näringslivet och offentliga aktörer. I detta arbete är Nordic Civ redo att bistå med tankar och erfarenheter framåt.

Denna skrift har varit ett försök att paketera den kunskap som nätverket samlat på sig genom åren. Vår förhoppning är att dessa erfarenheter, tillsammans med våra rekommendationer, tas tillvara i det vidare arbetet med de nya samarbetsprogrammen 2025–2030. Nordens kollektiva innovationskraft är hög och det finns oändlig potential om vi arbetar framåtlutat, nyfiskt och gemensamt. En sådan ambition hoppas vi finns från samarbetsministrarna även i det framtida arbetet.

Tillsammans för ett grönt, ett socialt hållbart och ett konkurrenskraftigt Norden!

Josefin Carling
 Generalsekreterare
 Föreningen Norden
 Sverige och koordinatör
 civilsamhällesnätverket
 Nordic Civ

Produktion

Föreningen Norden

Projektledare: Celia Boltes, Josefin Carlring

Birdh

Redaktör och projektledare:

Johan Abrahamsson

25AH

Creative director: Fredrik Remnefalk

Designer: Tobias Kingstedt

Skribenter

Celia Boltes

Hanna Bökmark

Josefin Carlring

Milla Järvelin

Malin Lindberg

Elisabeth Rytterström

Ingrid Solstrand

